

Státní okresní archiv Beroun

221202010

Inventář

Archivní pomůcka č. 906

NAD č. 465

Filiální škola Svinaře

(1801) 1816-1869

Zpracoval: Jana Šmídová

Beroun 2020

Obsah

I. Dějiny původce archivního souboru	3
Filiální škola Svinaře	3
Farní škola Liteň	5
Velkostatek Liteň	6
II. Dějiny archivního souboru	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru	8
IV. Tematický popis archivního souboru	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	9
Příloha Použité zkratky	10
Jednotky popisu	11
Úřední knihy	11
Spisový materiál	15
Účetní materiál	16
Dokumentace	16

I. Dějiny původce archivního souboru

Filiální škola Svinaře

Preferovaná forma jména: Filiální škola Svinaře

Typ preferované formy jména: jméno úřední

Datace použití jména od-do: 1816 - 1869

Variantní forma jména: Fillialschule Swinarz

Datum vzniku: 1816

Poznámka ke vzniku: Typ vzniku: odškolením od Farní školy Liteň

Datum zániku: 1869

Poznámka k zániku: Typ zániku: nahrazena novým typem školy, na základě říšského zákona č. 62/1869 ř. z.

Nástupce: Obecná škola Svinaře

Podřízenost jiné korporaci

Nadřízená entita: Římskokatolický vikariátní úřad Beroun

Datace: - 1868

Sídlo

Sídlo: Svinaře (Beroun, Česko)

Geografická působnost

Místo: Svinaře (Beroun, Česko)

Ostatní vztahy a události

Související entita: Farní škola Liteň

Charakteristika:

škola základního vzdělávání

Dějiny původce:

Zlom v dosavadním stavu výuky přivodily tereziánské a josefínské reformy v druhé polovině 18. století. Zrušením jezuitského řádu skončila nadvláda jezuitů nad školstvím. Reformující se rakouský stát potřeboval vzdělané úřednictvo, ale i řemeslnictvo a rolnictvo, takže elementární vzdělanost se rozšířila do nižších vrstev obyvatelstva. Marie Terezie prohlásila školství za věc státní a přikročila k jeho reformě. Národní školství zreorganizovala podle návrhů zaháňského opata Jana Felbigera, který vypracoval Všeobecný školní řád, jež císařovna schválila 6. prosince 1774. Za základ školské struktury se považovaly tzv. triviální školy, zpravidla jednotřídky nebo dvoutřídky, které se zřizovaly většinou při farách nebo při filiálních kostelech (tzv. filiální školy). Pečovaly o ně samy obce a vyučovalo se triviu – čtení, psaní, základy počtů a katechismu, případně základům národního hospodářství, u dívek pak šití a pletení.

Filiální škola ve Svinařích vznikla v roce 1815 jako jednotřídní, expozitura školy v Litni, kam děti dříve docházely do školy. K odloučení svinařské školy od Litně došlo v roce 1816. Tehdejší majitel Svinař Jan Nádherný zajistil pro děti zvláštní školní budovu v domě č.p. 41. Prvním učitelem na zdejší škole byl František Vocet. Pro stále rostoucí počet dětí posléze škola přestala dostačovat a také pro časté opravy se stávala škola nevyhovující. V roce 1818 do školy docházelo 100 dětí, ale již v červnu 1826 se do školy hlásilo 125 dětí. V roce 1859, kdy musela být škola podepřena pilíři, byly svinařské děti nucené navštěvovat školu po dobu dvou měsíců v přiškolené obci Hodyni v domě č.p. 16. Přiškolenými obcemi Svinař byly Halouny, Hatě, Hodyně a Lhotka u Svinař. Do školské reformy z roku 1869 vykonával dozor nad školou Vikariátní úřad Beroun.

Funkce původce:

vzdělávání, osvětová a kulturní činnost

Normy konstitutivní:

Allgemeine Schulordnung für die deutschen Normal-, Haupt-, und Trivialschulen in den sämtlichen k. k. Erbländer, Sammlung aller k. k. Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1740 bis 1780. Bd. VII, Vídeň 1786, č. 1629, s. 116n.

Politische Verfassung der Deutschen Schulen in den k. auch k. k. Erbstaaten), 11. 8. 1805.

Zákon č. 142/1867 ř. z., Základní zákon o všeobecných právech státních občanů.

Zákon č. 48/1868 ř. z., kterým se vydávají pravidla o poměru školy a církve.

Zákon č. 62/1869 ř. z., kterým se stanoví zásady školství se zřetelem na obecné školy.

Normy působnosti:

Oběžníky a vyhlášky ředitele školy.

Vnitřní struktury:

Farní škola měla v čele správce školy, který podléhal Vikariátnímu úřadu Beroun. Správce školy byl zároveň také jediným učitelem, pokud nepočítáme výuku náboženství, kterou zajišťoval kaplan nebo farář z Litně.

Zdroje informací:

Monografie Hořovicka a Berounska II. Praha 1929.

Farní škola Liteň

Preferovaná forma jména: Farní škola Liteň

Typ preferované formy jména: jméno úřední

Datace použití jména od-do: - 1869

Datum vzniku: 17. st.

Poznámka ke vzniku: Typ vzniku: není známo, první zmínka o liteňské škole se objevuje již roku 1617.

Datum zániku: 1869

Poznámka k zániku: Typ zániku: nahrazena novým typem školy na základě říšského zákona č. 62/1869 ř. z.

Nástupce: Obecná škola Liteň

Sídlo

Sídlo: Liteň (Beroun, Česko)

Geografická působnost

Místo: Liteň (Beroun, Česko)

Ostatní vztahy a události

Související entita: Filiální škola Svinaře

Podřízenost jiné korporaci

Nadřízená entita: Římskokatolický vikariátní úřad Beroun

Datace: - 1868

Charakteristika:

škola základního vzdělávání

Funkce původce:

vzdělávání, osvětová a kulturní činnost, sociální péče a charitativní činnost

Zdroje informací:

Monografie Hořovicka a Berounska II. Praha 1929.

Velkostatek Liteň

Preferovaná forma jména: Velkostatek Liteň

Typ preferované formy jména: úřední / skutečné / světské jméno / jméno za svobodna

Variantní forma jména: Herrschaft Litten

Působnost do: 1848

Sídlo

Sídlo: Liteň (Beroun, Česko)

Geografická působnost

Místo: Svinaře (Beroun, Česko)

Místo: Měňany (Beroun, Česko)

Místo: Vinařice (Beroun, Česko)

Místo: Liteň (Beroun, Česko)

Místo: Skuhrov (Beroun, Česko)

Charakteristika:

instituce patrimoniální a hospodářské správy

Funkce původce:

hospodářská správa, zemědělská výroba a s ní spojené ekonomické aktivity, sociální péče

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

Písemnosti Filiální školy ve Svinařích byly pravděpodobně ukládány v ředitelně školy, neboť samostatná spisovna neexistovala. Spisy nebyly ukládány podle spisového plánu a neevidovaly se v podacích denících. V samostatných řadách se uchovávaly třídní výkazy a další evidenční knihy.

Přímý zdroj akvizice:

Písemnosti Filiální školy Svinaře předala do Okresního archivu v Berouně Národní škola Svinaře dne 13. října 1959 (Kniha přírůstků 14/59), dále Základní devítiletá škola Svinaře dne 17. července 1979 (Kniha přírůstků 9/79).

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Fond byl původně zpracován Marií Hrubou v roce 1987, která rovněž vypracovala prozatímní soupis. Při inventarizaci samostatného fondu byl vyčleněn nejstarší zápis Místní školní rady ve Svinařích z roku 1868 (1 list) a byl přesunut do fondu Místní školní rady ve Svinařích (NAD 466), kam náleží. Pro pořádání fondu bylo využito typové schéma pro pořádání středních a obecných škol, které vzešlo ze zasedání poradního sboru SOA v Praze k otázkám zpracování škol ze dne 8. 6. 2006. Podle tohoto schématu byl fond rozčleněn:

I. Úřední knihy

a) Knihy normálí

b) Evidenční knihy

II. Spisový materiál

a) Spisy

III. Účetní materiál

IV. Dokumentace

Během inventarizace fondu nebyla provedena vnitřní skartace.

Fond se zachoval torzovitě, vzhledem ke stáří archiválií v uspokojivém stavu, nepoškozen.

Budoucí přírůstky:

Budoucí přírůstky nejsou předpokládány.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Archivní fond má poškozené vazby u některých knih, jinak je v dobrém fyzickém stavu.

zapůjčeno na národopisnou výstavu 1895; odtržené desky

odtržené desky

zapůjčeno na národopisnou výstavu 1895; restaurováno v roce 1995

Odkazy na příbuzné dokumenty, archiválie a pomůcky pro vyhledávání:

Státní okresní archiv Beroun, Římskokatolický vikariátní úřad Beroun 1676-1951 (NAD 508).

Státní okresní archiv Beroun, Obecná škola Liteň 1869-1922 (NAD 398).

Státní okresní archiv Beroun, Místní školní rada Svinaře 1921-1950 (NAD 466).

Státní okresní archiv Beroun, Základní devítiletá škola pro 1.-5. ročník Svinaře 1953-1979 (NAD 1752).

Pravidla zpracování:

Základní pravidla pro zpracování archiválií. Praha 2015.

Metodický pokyn Archivní správy MV z 1. 6. 1999 - čj. AS/1-2 - 2020/99 pro vymezení archivních fondů škol ukládaných ve státních okresních archivech a archivech měst.

Jiří Topinka a kol., Příspěvek k pořádání školských fondů. Archivní časopis 58, 2008, č. 2, s. 81-116.

IV. Tematický popis archivního souboru

Tematický popis jednotky popisu:

Archivní fond zahrnuje archiválie v rozsahu 1801-1869, geograficky se týká pouze Svinař v dnešním okrese Beroun. Ve fondu byly ponechány dva dokumenty před rokem 1816 (vznikem školy) jako pravé priorum, jelikož přímo souvisejí se založením školy (původce liteňský velkostatek). Pravděpodobně se jedná o dobové opisy. Nejvyužívanějším pramenem budou třídní výkazy, ze kterých lze čerpat mnohé informace o žácích, zejména o jejich sociálním původu. Poměrně dobře jsou též dochovány běžné správní spisy, které dokumentují způsob řízení školy i každodenní problémy vesnické malotřídky.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Zpracovatel jednotky popisu: Šmídová Jana

Datum popisu: 2020

Použité zkratky

kar	–	karton
NAD	–	Národní archivní dědictví
SOA	–	státní oblastní archiv
SOKA	–	státní okresní archiv
ukn	–	úřední kniha

221202010/465

1

Filiální škola Svinaře

němčina, čeština

počet ej: kar 1, ukn 37

ed. a lit.: Viz Zdroje informací.

1

2

Úřední knihy

1/1

3

Knihy normálií

1/1//1

4

ukn 1

Kniha patentů

1817-1851

němčina; originál; šířka 210 mm, výška 355 mm, hloubka 20 mm; 82 fol.

fyz. stav: zapůjčeno na národopisnou výstavu 1895; odtržené desky

1/2

5

Evidenční knihy

1/2//1

6

ukn 2

Kniha záznamů o školní docházce

1818-1838

čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 30 mm; 162 folií

fyz. stav: odtržené desky

1/2//2

7

ukn 3

Soupis dětí

1841-1842

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//3

8

ukn 4

Soupis dětí

1842-1843

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//4

9

ukn 5

Soupis dětí

1843-1844

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//5 10 ukn 6

Soupis dětí 1844-1845

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//6 11 ukn 7

Soupis dětí 1846-1847

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//7 12 ukn 8

Soupis dětí 1847-1848

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//8 13 ukn 9

Soupis dětí 1848-1849

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//9 14 ukn 10

Soupis dětí 1849-1850

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//10 15 ukn 11

Soupis dětí 1850-1851

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

němčina; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm, hloubka 1 mm; 6 folií; vazba bez desek

1/2//11 16 ukn 12

Soupis dětí 1852-1853

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

1/2//12 17 ukn 13

Soupis dětí 1853-1854

Verzeichniss der schulfähigen Kinder

Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
1/2//13	18	ukn 14
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1854-1855
1/2//14	19	ukn 15
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1855-1856
1/2//15	20	ukn 16
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1856-1857
1/2//16	21	ukn 17
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1857-1858
1/2//17	22	ukn 18
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1858-1859
1/2//18	23	ukn 19
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1859-1860
1/2//19	24	ukn 20
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1860-1861
1/2//20	25	ukn 21
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1861-1862
1/2//21	26	ukn 22
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1862-1863
1/2//22	27	ukn 23
Soupis dětí <i>Verzeichniss der schulfähigen Kinder</i>		1863-1864

Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
1/2//23	28	ukn 24
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1844-1845
1/2//24	29	ukn 25
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1845-1846
1/2//25	30	ukn 26
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1846-1847
1/2//26	31	ukn 27
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1847-1848
1/2//27	32	ukn 28
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1848-1849
1/2//28	33	ukn 29
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1849-1850
1/2//29	34	ukn 30
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i> čeština; originál; šířka 220 mm, výška 350 mm; hloubka 2 mm; 10 fol.; vazba bez desek		1850-1851
1/2//30	35	ukn 31
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i>		1855-1856

Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
1/2//31	36	ukn 32
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i>		1859-1860
1/2//32	37	ukn 33
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i>		1861-1862
1/2//33	38	ukn 34
Třídní výkaz <i>Poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i>		1862-1863
1/2//34	39	ukn 35
Třídní výkaz <i>Výtah poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i>		1866-1867
1/2//35	40	ukn 36
Třídní výkaz <i>Výtah poznamenání pilnosti a prospěchu žactva</i>		1868-1869
1/2//36	41	ukn 37
Třídní kniha čeština; originál; šířka 195 mm, výška 175 mm, hloubka 3 mm; 36 fol.; vazba bez desek fyz. stav: zapůjčeno na národopisnou výstavu 1895; restaurováno v roce 1995		1820-1822
2	42	
Spisový materiál		
2/1	43	
Spisy		
2/1//1	44	kar 1
Vedení školy a výuka, zřízení školy		1801-1868
2/1//2	45	kar 1
Výkazy o stavu školní budovy [Tabelle über den Zustand der Volksschule zu Swinarz] <i>Tabelle über den Zustand der Volksschule zu Swinarz</i> němčina		1850-1863

Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
2/1//3	46	kar 1
Žákovské věci		1815-1868
2/1//4	47	kar 1
Učitelské záležitosti		1865-1866
3	48	
Účetní materiál		
3//1	49	kar 1
Účty, potvrzení, příjmy a výdaje školy		1857-1869
4	50	
Dokumentace		
4//1	51	kar 1
Diktátník, sbírka diktovaných kompozic (bez titulní strany)		1833
němčina		
4//2	52	kar 1
Vzorník krasopisu svinařské školy		1855
<i>(Krásopisy odrostlé mládeže opakovacích hodin filiální školy Svinařské, předložené při veřejné školní zkoušce)</i>		

Název archivní pomůcky: Filiální škola Svinaře

Časové rozmezí archivní pomůcky: (1801) 1816-1869

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: kar 1, ukn 37

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 52

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,16

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 26. října 2020

Zpracovatel archivního souboru: Jana Šmídová

Archivní pomůcku sestavil: Jana Šmídová

Počet stran archivní pomůcky: 17

Archivní pomůcku schválil: Mgr. Jiří Topinka pod čj. SOA-BE/559/2020